

Galerie umění Hodonín

OD MODELU K SOŠE

konference

15.–16. 6. 2026

Úprkova 2, Hodonín

Konference je součástí projektu Od modelu k soše v rámci programu
Interreg Slovensko – Česko 2021–2027, Fond malých projektů.
www.gvuhodonin.cz

Interreg

Slovensko – Česko

Spolufinancovaný
Európskou úniou

FOND MALÝCH
PROJEKTŮ

ER BBK
EUROREGION BÍLÉ-BÍLE KARPATY

Záhorská galéria
2019 Múdrostná
v Senici

**TT
SK** TRNAVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

jihomoravský kraj

Pondělí 15. 6.

Otevření konference | 10:30–10:40

KEYNOTE SPEAKER

doc. Mgr. Martin Pavlíček, Ph.D.
Jak velkou kredenc měli u Braunů?
Sochařovy skici & modely
10:40–11:40

PANEL 1

Proměny modelu v procesu realizace
11:40–12:40

Mgr. Nela Kvíčalová

Schváleno komisí

Proces výběru sochařských realizací v socialistickém Československu

Bc. Marcel Strnadel

Dlaždič, kameník nebo horník?
Příběhy sochy Ladislava Šalouna

Oběd | 12:40–14:10

PANEL 2

Model mezi obrazem a myšlením
14:10–16:00

Mgr. Iveta Neuschlová

Modelovat obraz:

fotografia v premenách sochárskej praxe

doc. Mgr. art. Radovan Čerevka, ArtD.

Spravodajské modely a naratívne kódy
v súčasnom priestorovom umení

MgA. Erika Velická

Model jako ustanovující gesto

Mgr. Adrián Kobetič, PhD.

Od modelárstva k modelu sveta:

Radovan Čerevka a niekoľko úvah o vzťahu medzi
obrazom a modelom v súčasnom umení

Coffee break | 16:00–16:20

PANEL 3

Rekonstrukce, digitalizace a nové podoby modelu
16:20–17:20

MgA. Ladislav Jezbera

Problematika sochařské rekonstrukce
pomníků na základě dobových fotografií
a dochovaných záznamů

Mgr. Pavel Matoušek, Ph.D.

Digitalizace a prezentace uměleckých a historických
artefaktů pomocí fotogrammetrie

Úterý 16. 6.

PANEL 4

Model, proces a geneze formy
10:00–11:25

Mgr. Lenka Kovaříková, Ph.D.

Albertiho pojetí „modelu“ v sochařství Quattrocenta
a jeho ohlas v renesanční traktátové literatuře

MgA. Andrea Kaňková

Sochařská laboratoř: mezi modelem
a procesuální situací

MgA. Helena Beer Patelisová

Model jako procesuální struktura v porcelánové
plastice: případová studie projektu *Farma zvířat*

ZÁVĚREČNÁ DISKUZE | round table

11:25–11:50

Ukončení konference | 11:50

Oběd | 11:50–13:00

Doprovodný program 16. 6.

Komentovaná prohlídka výstavy

Od modelu k soše a procházka sochařskou zahradní
expozicí (Jakub Obrovský, Franta Uprka, Zdeněk
Kučera, Jaroslav Kolář, Tomáš Medek, neznámý
barokní sochař)
13:00–14:00

Komentovaná procházka

sochařskými realizacemi městského intravilánu
(Alois Bučánek, Jakub Obrovský, Adolf Kovanič,
Jaroslav Jurčák, František Navrátil, Vladimír
Koštoval, Franta Uprka, Ferda Štábla, barokní sochaři)
14:15

Sochařský workshop pro veřejnost

v zahradě galerie
9:20–11:50

Sochařský workshop pro veřejnost

v zahradě galerie
13:30–16:00

doc. Mgr. Martin Pavlíček, Ph.D.

Jak velkou kredenc měli u Braunů? Sochařovy skici & modely

Polovinu Braunových modelů zdědil jeho synovec Antonín, druhá byla “uložena v prosklené skříni” v sochařově bytě. Kolik jich tedy původně existovalo? A kolik jich sochař za svého života vytvořil? A známe příběhy, respektive realizace vážící se ke všem asi deseti skicám, které se Braunovi přisuzují?

Martin Pavlíček *1974, Pardubice

specialista na umění a architekturu baroka a 2. poloviny 20. století
specialista na umění ve veřejném prostoru v letech 1948–1989 v Československu

2001–2022 | odborný asistent & docent | Katedra dějin umění FF UP v Olomouci
2023 – doposud | docent | Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby
PF Univerzita Hradec Králové

Mgr. Nela Kvíčalová

Schváleno komisí Proces výběru sochařských realizací v socialistickém Československu

Příspěvek se zaměří na proces výběru a realizace sochařských děl ve veřejném prostoru socialistického Československa, a to s důrazem na jednotlivé fáze „od modelu k realizaci“. Sleduje, jakým způsobem byly návrhy posuzovány, schvalovány a uváděny v život a jakou roli v tomto procesu hráli architekti, výtvarníci i institucionální struktury.

Východiskem je širší kontext proměn vztahu architektury a výtvarného umění ve 20. století, kdy se po období oslabení jejich spolupráce objevují snahy o jejich opětovnou integraci.

V podmínkách socialistického Československa byla tato spolupráce institucionalizována a zároveň podřízena ideologickým i administrativním mechanismům, které zásadně ovlivňovaly podobu veřejného prostoru.

Těžiště příspěvku spočívá v analýze konkrétních mechanismů výběru sochařských realizací. Jedním z klíčových způsobů byla přímá spolupráce architekta s výtvarníkem, kdy architekt oslovoval konkrétní autory a vybíral z jejich ateliérových návrhů a modelů. Ty představovaly zásadní fázi procesu, neboť umožňovaly posoudit budoucí dílo v kontextu architektonického řešení i ideového zadání.

Další významnou formou byly veřejné či vyzvané soutěže, v jejichž rámci výtvarníci předkládali modely svých návrhů odborným komisím. Tyto komise následně rozhodovaly o výběru děl k realizaci na základě kombinace estetických, ideologických i ekonomických kritérií. Model zde fungoval jako klíčový prostředek prezentace návrhu i komunikace mezi autorem a institucemi.

Specifickou roli sehrával i postup, kdy architekt navrhl konkrétní spolupráci s vybraným výtvarníkem, přičemž tento návrh podléhal schválení uměleckých komisí, zejména v rámci Českého fondu výtvarných umění a krajských orgánů. Schvalovací proces tak představoval zásadní moment, v němž se střetávaly individuální tvůrčí přístupy s institucionální kontrolou a politickými požadavky.

Tyto procesy budou v příspěvku představeny na konkrétních případových studiích, které umožní sledovat různé varianty výběru a realizace děl v praxi. Analýza ukazuje, že cesta od modelu k finální soše byla komplexním a mnohvrstevnatým procesem, v němž se prolínaly umělecké ambice, architektonické koncepce i mocenské struktury. Příspěvek tak přispívá k hlubšímu pochopení fungování oficiálního umění ve veřejném prostoru a otevírá prostor pro další výzkum této problematiky.

Bc. Marcel Strnadel

Dlaždič, kameník nebo horník? Příběhy sochy Ladislava Šalouna

Príspevek se zaměří na sochařské dílo *Muž práce* Ladislava Šalouna (1870–1946) jako případovou studii vztahu mezi modelem a finální realizací. Představí příběhy tří dochovaných exemplářů sochy. Patří k nim sádrová plastika z Galerie plastik v Hořicích, bronzová realizace v exteriéru Hořic a dvoumetrová sádrová plastika umístěná ve vestibulu bývalé Střední průmyslové školy hornické v Kladně.

Stěžejním momentem pro můj příspěvek je vznik bronzové varianty sochy, který sám narušuje klasické schéma vzniku uměleckého díla: objednávka – návrh – model – realizace. Šaloun *Muže práce* původně nezamýšlel jako sochu do veřejného prostoru, její bronzová varianta vznikla později z iniciativy jiných aktérů. V roce 1905 daroval Archeologickému a muzejnímu spolku v Hořicích sádrovou sochu muže nesoucího kámen. I přes původní symboličtější význam plastiky byla spojena s místní silnou tradicí kamenoprůmyslu a nedlouho poté získala své čestné místo, tentokrát již jako bronzový odlitek, v reprezentativních prostorách Smetanových sadů.

Prostřednictvím analýzy příběhů variant *Muže práce* a vazeb mezi nimi a společenskými aktéry bych chtěl svým příspěvkem přispět k diskuzi o nelineárním chápání vztahu model – finální socha. Příspěvek také otevře otázku reprodukovatelnosti v sochařství jako bytostné povahy tohoto média. Upozorní tím na autonomní „život“ modelů a variant, které byly tradičně považovány za méněcenné vůči finálním realizacím.

Mgr. Iveta Neuschlová

Modelovať obraz: fotografia v premenách sochárskej praxe

Fotografia v dejinách umenia neplní len úlohu dokumentácie či reprodukcie. Aktívne vstupovala do procesu formovania sochárskej tvorby a postupne sa etablovala ako integrálna súčasť tvorivého procesu: ako nástroj vizuálneho myslenia, reflexie alebo experimentu. Umožnila sochárom zaznamenávať a analyzovať fázy umeleckej práce, no predovšetkým prehodnocovať dielo aj mimo bezprostredného kontaktu s hmotou. V tomto zmysle ju možno chápať ako rozšírenú formu „sochárskej skice“ a zároveň ako médium, ktoré v niektorých prípadoch preberá tradičné funkcie modelu a *maquette*.

Už v modernistickom období fotografia zásadne prispela k transformácii chápania sochárskeho objektu, a to nielen ako dokument, ale ako nástroj variácie, korekcie a transformácie formy. Nevstupuje pritom do procesu iba ako sekundárny obraz hotového diela, ale aj ako priestor overovania mierky, optického pôsobenia či priestorových vzťahov. Tieto premeny sa zároveň premietli aj do experimentov s fotoskulptúrou a chronofotografiou, ktoré prostredníctvom syntézy viacerých pohľadov a vizuálnej analýzy pohybu ďalej narúšali predstavu sochy ako stabilného a fixného objektu. Socha tak postupne začala byť vnímaná ako premenlivý jav podmienený spôsobom zobrazenia.

Cieľom príspevku bude skúmať, ako fotografia vstupovala do interpretácie a recepcie diel a prostredníctvom rozširovania tradičných funkcií sochárskeho modelu sa podieľala na ich „druhotnom modelovaní“ v obraze. Zároveň bude reflektovať, ako sa tieto tendencie ďalej rozvíjajú a prejavujú aj v podobe súčasných fotoskulptúr a hybridných foriem medzi obrazom a objektom.

doc. Mgr. art. Radovan Čerevka, ArtD.

Spravodajské modely a naratívne kódy v súčasnom priestorovom umení

Príspevok prepája autorské skúmanie modelov a vizuálnych schém informačných médií s ich reflexiou v súčasnom umení a teórii, vrátane rôznych derivátov priestorového umenia a sochárskej praxe. V dôsledku rastúceho vplyvu médií pribúda sprostredkovaná skúsenosť v spoločnosti, a tým aj v umení. Potreba uchopiť informáciu a udalosť, nasýtenú abstraktnými pojmami, v estetickej podobe (modelovej schéme) predstavuje nový druh realizmu, príznačný pre rutinnú prax mnohých vedných odborov i spravodajských médií. Ide o ontologickú realitu samu osebe, nie iba o pendant prírody či fyzického sveta. Konštituovanie vlastných modelov existencie v rámci existujúcej reality (Bourriaud¹) namiesto dobývania utopických svetov malo okrem iného za následok aj početné umelecké intervencie v oblasti využiteľných zdrojov, spravodajských obrazov a modelov, ako aj skúmanie ich lingvistických kódov – od A. Warhola po T. Demanda. Produkcia informácií a procesy reprodukcie ich obrazových reprezentácií (*Covering the real*²) otvorili široké pole kriticky orientovanej umeleckej praxe.

Príspevok predstaví príklady autorského uchopenia modelu (a klasického „modelárskeho žánru“) ako umeleckej stratégie par excellence. Autorove staršie série posúvajú archaický pojem sochy, objektu a inštalácie do koexistencie s masovo distribuovanou mediálnou realitou. „Zaujíma ma napätie medzi dramatickou udalosťou a správou, ktorá o nej referuje vo významovej a estetickej skratke.“ Tak vznikajú modely postavené na spektakulárnych (často protichodných) infografických obrazoch z dominantných globálnych agentúr – ako forma subverzie i afirmácie pôvodného vzoru. Model materializovanej situácie je na svoj mediálny zdroj mimeticky viazaný. Tento vzťah, súvisiaci so šírením a potvrdzovaním vierohodnosti obrazov, nadobúda ikonografickú povahu a možno ho rôzne testovať. Dominantné modely spoločenskej komunikácie dnes výrazne ovplyvňujú naše každodenné postoje a ich kritická reflexia predstavuje naliehavý a aktuálny čin.

(1. Bourriaud, Nicolas. *Esthétique relationnelle*. Dijon: Les presses du réel, 1998.

2. *Covering the Real*, Kunst und Pressebild, von Warhol bis Tillmans / Art and the press image, from Warhol to Tillmans, kurátor: Hartwig Fischer, Kunstmuseum Basel, 2005)

MgA. Erika Velická

Model jako ustanovující gesto

Příspěvek se zabývá otázkou performativity modelu ve vztahu k sochařské realizaci. Vychází z rozhovoru dvou praktikujících sochařek, Maruši Sagadin a autorky příspěvku Eriky Velické, který se odehrál v roce 2025.

Práce Maruši Sagadin vychází z četných kreseb a modelů, které nepředstavují pouze předstupu realizace, ale slouží jako prostor formulace vlastní autorské reality. Sagadin se zabývá městským prostředím, tematizuje jeho struktury a dotýká se tématu subkultur. Ve svých kresbách konstruuje utopické světy obývané figurami, které označuje jako b-girls – imaginární komunitou dívek, pro niž vytváří objekty, platformy a prostorové situace.

I Erika Velická vytváří vlastní autonomní světy. Ve své tvorbě nicméně princip modelu často vědomě opouští. Její sochařský přístup vychází z práce alla prima, tedy z bezprostředního, jednorázového gesta bez předchozího návrhu či zprostředkující fáze modelu. Důraz klade na vzdorovitost materiálu, časovost vzniku a přenos gesta.

V rozhovoru se autorky věnují momentu fotodokumentace, kdy Sagadin do svých realizací zve přítelkyně, aby sochy použily k jejich funkci z originálních skic, tedy jako bary, DJ pulty, lavičky nebo taneční platformy. Velická se zamýšlí nad tím, jestli se utopie v práci její kolegyně neuskutečňuje právě v modelu, nikoli až ve výsledném díle, které se stává svým zamýšleným záměrem jen v řízených situacích vernisáže a fotodokumentace. Velická pokládá otázku, jestli výsledná realizace není více modelovou situací než model, ve kterém se zamýšlená utopie již odehrála.

Teoretickým východiskem tvrzení Velické je pojem ustanovujícího gesta v performativní filozofii, jak jej formuluje Alice Koubová: „Odvoláváme se na něco, co ještě neexistuje, ale aby mohlo začít existovat, musí to být vysloveno jako již dávno existující.“ Sochy Sagadin jako by se v tomto případě ocitaly v pozici záznamu již proběhlé události. Na tomto základě Velická v příspěvku zkoumá, zda lze model uvažovat nikoli jako pasivní objekt, ale jako aktéra podílejícího se na performativním ustanovování.

Mgr. Adrián Kobetič, PhD.

Od modelárstva k modelu sveta: Radovan Čerevka a niekoľko úvah o vzťahu medzi obrazom a modelom v súčasnom umení

Medzi modelárstvom a modelovaním, zdá sa, existujú v súčasnosti z pohľadu teórie umenia hlboké definičné rozdiely. Tie spočívajú najmä v odlišných spôsoboch uvažovania o originalite tvorby, resp. rozdiely medzi remeselným a autorským tvorivým aktom. Obe tieto sféry vytvárania však pochádzajú zo spoločných ontologických východísk, ktorými sú oblasť tvorby obrazov ponúkajúcich možnú zmenu nazerania na skúmaný fenomén.

Modelárske modely zvyknú často zmenšovať, zväčšovať či inak meniť vzťah medzi subjektom a objektom. To isté by však do značnej miery mohlo platiť i pre umelecké modely, i keď ich cieľom je najmä to, novým spôsobom upozorniť na možnosti zobrazenia niečoho, čo má pre zatiaľ obraz mentálny alebo iný, ktorý nespĺňa v danej verzii dané požiadavky. Modely v oboch prípadoch, sú teda predobrazmi, ale aj „po-obrazmi“ a „re-obrazmi“, spravidla však zakaždým obrazmi, ktorým prikladáme istú mieru objektívnosti.

Spolu s naivným presvedčením o objektívnosti však prinášajú aj istý typ sugestívnosti, čo je stratégia, obľúbená súčasným umením. V ňom sa objavujú rozličné prepojenia medzi modelárstvom a modelovaním, i keď sa zdá, že by jedno spadalo do sféry populárnej kultúry a druhé do minulosti (minimálne vo svojej analógovej podobe).

Modely nájdeme vo väčšine tendencií nedávneho vývoja umenia, dokonca sa zdajú byť pre časť z nich signifikantné. V obratoch, akými sú napr. muzeálny, vedecký, lingvistický, edukačný či iné sa objavujú v odlišných mediálnych pozíciách, často presahujúc z priestorového do verbálneho, matematického modelu až k environmentu, ktorý možno chápať ako intermediálny, multisenzorický, syntetizačný a interaktívny model. „Výstava ako médium“ je vlastne sama o sebe modelom komplexného, i keď často abstraktného konceptu. Je zvyčajne jej priestorovým obrazom s utopickým či distopickým naratívny rámcom.

Uvedené úvahy ponúkajú otázky vyplývajúce zo zavrnutého vzťahu medzi umením a modelárstvom. Príspevku na hľadanie odpovedí posluží tvorba slovenského intermediálneho výtvarníka Radovana Čerevku, ktorý pracuje na oboch póloch uvedeného spektra, od modelárstva po futuristické modely sveta.

MgA. Ladislav Jezbera

Problematika sochařské rekonstrukce pomníků na základě dobových fotografií a dochovaných záznamů

Cílem příspěvku je představit tři projekty zaměřené na rekonstrukci zničených pomníků se sochami T. G. Masaryka od autorů Otakara Švece, Otakara Španiela a neznámého autora regionálního pomníku v Liběšicích. Rekonstrukce byly realizovány na základě dochované dobové fotodokumentace, přičemž v případě díla Otakara Španiela byl využit také 3D sken původního modelu uloženého ve sbírkách Národního muzea.

Příspěvek je koncipován jako prezentace obrazového materiálu s odborným komentářem autora rekonstrukcí, MgA. Ladislava Jezbery. Zaměří se na jednotlivé etapy sochařské rekonstrukce prostřednictvím tří specifických postupů:

- a) modelace pro realizaci v bronzu (pomník T. G. M. od Otakara Švece) v Lounech
- b) modelace a rekonstrukce pomníku za využití současných 3D technologií (pomník T. G. M. od Otakara Španiela, včetně roboticky opracovaného modelu vytvořeného na základě 3D skenu realizace v bronzu před pavilonem A brněnského výstaviště)
- c) modelace pro následnou realizaci prostřednictvím sochařské reprodukce v kameni (pomník s bustami T. G. M. a Edvarda Beneše v Liběšicích)

Součástí příspěvku je rovněž reflexe problematiky měřítka figurálních soch a portrétních děl v kontextu rekonstrukce a kopírování původních uměleckých realizací.

Mgr. Pavel Matoušek, Ph.D.

Digitalizace a prezentace uměleckých a historických artefaktů pomocí fotogrammetrie

Příspěvek se zabývá problematikou digitalizace a prezentace uměleckých a historických artefaktů pomocí fotogrammetrického 3D skenování. Popisujeme a kontextualizujeme potenciál této technologie v institucích a site-specific realizacích. Rozlišujeme specifika práce při dokumentaci, zpracování dat a výsledné uživatelské zkušenosti.

Na konkrétních případech prezentujeme nejaktuálnější příležitosti, ale i hrozby práce s těmito digitalizovanými daty a při jejich prezentacích. Na základě vlastní pracovní zkušenosti při zpracování dat zničených památek Ukrajiny a digitalizaci artefaktů z archivu SIEC Memorial hodnotíme tyto projekty a přinášíme obecně využitelné závěry. Ty porovnáváme se situací v některých českých institucích a ukázkových flagship muzeích v zahraničí.

Předkládáme návrh standardizovaného postupu při procesu digitalizace artefaktů a objektů a jejich prezentaci v muzeální expozici a on-line. Navrhujeme ideální workflow jak samotného průběhu fotografování, tak následného postprocesu a optimalizace, včetně datové a formátové náročnosti. Srovnáváme možnosti on-line prezentačních a katalogových platforem pro 3D obsah a jejich možnosti pro konkrétní využití. Přinášíme návrhy minimalizace limitů vlastností obrazu, interface, uživatelské a technické nepřipravenosti. Vzniká tedy příklad dobré praxe.

Na zcela konkrétní realizaci oltáře z Fürstenuau prezentujeme celou škálu možností a celou šíři procesu od počátku historického výzkumu, přes koordinaci s jednotlivými muzei a sbírkovými organizacemi přes průběh samotného skenování, digitální rekonstrukci, tvorbu výstupů dle historických variant, přes 3D tiskovou produkci a odlévání do skla až po finální prezentaci v podobě nového oltáře s informačním kontextem, AR/VR výstupy a on-line prezentací.

Mgr. Lenka Kovaříková, Ph.D.

Albertiho pojetí „modelu“ v sochařství Quattrocenta a jeho ohlas v renesanční traktátové literatuře

Sochařský proces v 15. století nelze chápat jako lineární cestu k hotovému dílu, ale jako vrstvený systém, kde každá fáze nese vlastní estetickou a teoretickou hodnotu, nezávislou na finálním artefaktu. V kontextu raně renesančního sochařství je model vnímán jako „zhmotněná“ idea, úzce tak souvisí s konceptem *disegno*, který se postupně etabluje jako základ veškeré umělecké tvorby.

Zatímco ve středověké tradici byla skica (*disegno*) improvizovaným gestem, u Leona Battisty Albertiho se stala trojrozměrným převedením matematického kánonu a „vědeckého“ modelu. Ambivalence obsahů, dualismus mezi hmatatelnou fyzikalitou materiálu a myšlenkou, kterou chce „umělec“ ztvárnit, *materia* versus *idea / inventio*, charakterizuje myšlení v období Quattrocenta, které odráží koexistenci protichůdných hodnot a napětí mezi božským a lidským.

Tento příspěvek se zaměří na filologickou a uměleckoteoretickou analýzu Albertiho spisu *De Statua* a jeho srovnání s dobovými traktáty významných sochařů a teoretiků, například Lorenza Ghibertiho, Francesca di Giorgio Martiniho aj. Cílem je reflektovat komplexní významovou strukturu Albertiho historicko-kritických kategorií (*skica, disegno, bozzetto, modello, dimensio, finitio*).

Sémantické rozšíření těchto teoretických kategorií, reprezentujících specifický stupeň intelektuální a materiální geneze, není omezeno pouze na doslovný historický význam, ale zahrnuje i kontextuální, sémiotické a strukturní roviny v pojetí sochařské a teoretické tvorby 15. století.

MgA. Andrea Kaňková

Sochařská laboratoř: mezi modelem a procesuální situací

Příspěvek se zaměřuje na pojem modelu v kontextu sochařské praxe a navrhuje jeho reinterpretaci prostřednictvím konceptu *sochařské laboratoře*. Model zde není chápán pouze jako přechodová fáze mezi ideou a realizací, ale jako prostor experimentu, v němž se setkávají materiál, nástroje, tělo a digitální technologie, zejména 3D modelování. V tomto rámci vznikají modely jako prostorové skici, které slouží k ověřování, rozvíjení a transformaci formy, přičemž dochází k vzájemnému ovlivňování mezi jednotlivými složkami procesu.

Tento relativně uzavřenější typ laboratorní praxe, který stále implicitně směřuje k výslednému dílu, je v příspěvku konfrontován s projektem *Material Flow*, chápaným jako participativní procesuální materiálová instalace. Na rozdíl od tradičtějšího pojetí modelu zde laboratoř nezprostředkovává vznik finálního artefaktu, ale funguje jako otevřený, kontinuální proces, do něhož vstupují různí aktéři a který se neustále proměňuje. Výsledkem není stabilní instalace, ale procesuální situace založená na sdílené zkušenosti a materiálové interakci, v níž model přestává být identifikovatelný jako samostatná entita a splývá s procesem samotným.

Příspěvek vychází z autorské umělecké praxe a uplatňuje přístup *practice-based research*, v němž se teoretická reflexe rozvíjí v přímé návaznosti na materiální experiment a proces tvorby. V návaznosti na současné teoretické přístupy, zejména *Actor-Network Theory* (Bruno Latour), *material turn* (Tim Ingold) a *new materialism* (Karen Barad), stejně jako *Material Engagement Theory* (Lambros Malafouris), příspěvek chápe model jako aktérskou síť vztahů mezi lidskými i nelidskými činiteli. Materiál, nástroje i technologie zde nejsou pasivními prostředky, ale aktivně se podílejí na utváření formy i samotného procesu. Model tak nelze chápat jako pevně vymezenou fázi tvorby, ale jako proměnlivou součást samotného procesu, která zásadně ovlivňuje jeho podobu i význam.

MgA. Helena Beer Patelisová

Model jako procesuální struktura v porcelánové plastice: případová studie projektu *Farma zvířat*

Příspěvek vychází z autorského projektu *Farma zvířat*, který je součástí mého širšího *practice-based* výzkumu figurativní porcelánové plastiky a strategie „comic relief“, již přejímám z divadelní a filmové teorie a vztahuji k materiálu porcelánu ve vztahu k volbě vážných témat a způsobu jejich vizuálního zpracování. Ve své práci se zabývám porcelánem jako historicky a kulturně zatíženým materiálem, spojeným s luxusem, reprezentací, sentimentalitou i křehkostí, který aktivně spoluutváří význam výsledné figury. V rámci tohoto příspěvku se soustředím na otázku epistemologického statusu modelu v procesu formování porcelánové plastiky.

Model zde chápu jako fyzickou fázi utváření díla, nikoli jako jediný stabilní objekt, ale jako soubor navazujících modelových fází, které mají různé podoby, funkce a společně utvářejí vznik výsledné figury. Proces vzniku figury prochází několika materiálovými překlady: od prvotní modelace zvířecích forem přes menší porcelánové modely, větší modely z modelovací hlíny, voskové a sádrové formy až po lití a spojování jednotlivých porcelánových částí. Závěrečnou vrstvu tvoří textil nasycený porcelánovou hmotou, který při výpalu zaniká, avšak ve výsledném objektu zanechává tvarovou a reliéfní stopu.

Právě tato zanikající vrstva otevírá otázku, zda lze za model považovat pouze stabilní a uchovatelnou fázi procesu, nebo i tu, která ve výsledném díle přetrvává už jen nepřímo. Na tomto příkladu ukazují, že modelové fáze nenesou pouze konstrukční a technologickou informaci, ale podílejí se i na formování stylizace, výrazu a významu figury. Epistemologický význam modelu zde spočívá v tom, že právě v těchto fázích nevzniká jen forma, ale i poznání o možnostech figury, materiálu a výsledného výrazu. V těchto modelových fázích se zároveň rozhoduje o míře nadsázky, která se následně promítá do účinku strategie „comic relief“.